

eksperimentiranja v sodobni poeziji, ki je na široko odprla vrata združevanju doslej nezdržljivih designatov.

V razpravi je govor tudi o vlogi konteksta, o homonimiji in polisemiji, o vrednosti pomenskih kvalifikatorjev v slovarjih, o idiomatiki ipd. S posebno pozornostjo se avtor ustavi ob vprašanju pomenskih komponent; zavzema se za sopostavljanje in primerjanje komponent, ne celotnih designatov (besed). Komponentne analize nekaterih semantičnih polj (barve, sorodstvo) so bile že zelo uspešne.

Weinreich se je v nekaj letih študija semantike (od prve verzije zbornika o univerzalijah 1961 do druge 1966) odmaknil od trditve, da je slovnična analiza lahko popolnoma neodvisna od semantične (prim. str. 167 in 227).

Tudi S. Ullmann se v svoji študiji (Semantične univerzalije, 250—299) ukvarja s podobno tematiko kot Weinreich. Spremlja razvoj vede o pomenih v 19. stol., omenja uvedbo termina *semantika* (1883) in za-

ključuje z Bréalovim *Essai de sémantique* (1897). Ullmann meni, da tudi strukturalizem še ni našel zadovoljivih prijemov za obravnavo semantike: semantična tipologija je neprimerno slabše razvita od fonološke ali slovnične. Obravnava še motiviranost in nemotiviranost besed v različnih jezikih, sinonimiko, homonimijo in polisemijo. Ko išče univerzalije v historični semantiki, pretresa nastajanje pomenskih prenosov in se posebej ustavlja ob antropomorfnih metaforah. Ullmann je raziskoval funkcije sinestetičnih metafor v francoskem pesništvu; misli celo, da je ta tip metafore univerzalen. Prenosi izhajajo iz zaznav »nižjih« čutil (tip) in dosežejo končno točko v »višjem« sluhnem območju. Avtor razpravlja še o razširitvah in zožitvah pomenov in o koristnosti semantičnih univerzalij za etimologijo in komparativistiko. Enako kot Weinreich tudi Ullmann navaja najvažnejšo literaturo o tem področju jezikoslovja.

F. Jakopin

Filozofska fakulteta Ljubljana

PISAVA IN RABA SLOVENSКИH KRAJEVNIH IMEN V ITALIJI (napačne oblike, kulturne spačenke in vrzeli v SP 1962)

Če gremo mimo krajevnih imen, ki so v Sloveniji pogostna in za katera ni posebej navedeno ime slovenskega kraja v Italiji (Brdo, Brezje, Dol, Jalovec ipd.), najdem v SP 1962 36 imen slovenskih krajev v Italiji. Kraji na Tržaškem so zastopani v veliki meri, kar 18 jih je: Barkovlje, Bazovica, Devin, Milje, Nabrežina, Opčine, Prosek, Repentabor, Ricmanje, Sesljan, Šavrin, Šempolaj, Škedenj, Štivan, Timava, Trst, Trstenik, Zgonik. Ob njih pripominjam:

Bazovica: oblika na *Bazovici*, ki jo SP priporoča, je vsekakor zgrešena, pravilna je le v *Bazovici*. Pridevnik *bazoviški* je mlada kulturna tvorba, slišim ga naravno le v zvezi *bazoviške žrtve*, sicer rabimo na Tržaškem izključno ljudsko obliko *bazovski*. SP, ki nas tako radodarno opozarja na dvojnice, npr. delfski in delfijski, göttinški in göttinški bi nas moral tudi v tem primeru opozoriti na dvojnico: *bazovski* in *bazoviški*. Nadalje pogrešam imeni prebivalcev: *Bazovec*, *Bazovka*. Kako naj se nedomačin znajde, če mu SP tega ne pove? *Škedenj*, škedenjski, Škedenjci: te kulturne spačenke danes precej rabijo tudi sami domačini. Ljudske oblike so: *Ščédna*, *ščé-*

denski, *Ščédenci*, sami Ščedenci jih še govorijo. Res ni moč odpraviti nemogočih spačenk, ki so nastale po napačni naslovnitvi *ščédine* (= ledine) na skedenj?

Timava in *Timáva*: na Tržaškem samo *Timáva*.

Kraji na Goriškem so tudi lepo zastopani, naštejem jih 8: Doberdob, Jamlje, Krmin, Pevma, Šmaver, Standrež, Števerjan, Tržič (da, mišljen je tudi furlanski Monfalcone: *-e ladjedelnice*, SP 911).

Celo kraji v Kanalski dolini so deležni zadostne pozornosti, berem jih 4: Kanalska dolina (s pravilno oznako izgovarjave: -u-), Rabelj, Trbiž, Višarje. Tu dve pripombi:

Trbiž: obliki v *Trbižu*, iz *Trbiža*, ki ju SP narekuje, sta vsekakor zgrešeni, pravilni sta le obliki na *Tibižu*, s *Trbiža*.

Žabnice: pogrešam to ime v SP; če navaja SP *Žabnico*, bi lahko navedel tudi kanalske množinske *Žabnice*; pridevnik ter ime prebivalcev sovpadata z oblikami k edninski *Žabnici*.

Benečija — od Idrice do Kanina — je deležna manjše pozornosti, naštejem 6 imen:

Benečija, Čedad, Matajur, Nadiža, Rezija, Ter. Pripominjam:

Čedad: kulturna spačenka *čedadski* je neupravičljiva, vsi Benečani poznajo le obliko *čedajski*, ki jo mora SP sprejeti namesto zgrešene. Zavoljo pisave *čedadski rokopi*s v vseh naših zgodovinah ne bomo vsiljevali Benečanom oblike, ki mora raniti njihov in naš posluš, kakor bi morala raniti kranjski posluš oblika *Bledsko jezero*. Toliko bolj, ker pozna sam SP vino: *čedajec*. In vino veritas.

Pogrešam krajevna imena tipa *Prosnid, Karnáhta* z navedbo pravih pridevnikov: *prosníjski, karnájski*. Zato moram kar naprej brati v Primorskem dnevniku in celo v Matajurju, ki ga ureja mož iz same Karnajte, nemogoči obliki *prosnidski* in *karnahtski*.

Matajúr: SP razlaga: gora in, z malo začetnico, letalo. Pogrešam: vas, SP bi moral opozoriti na različno predložno zvezo: *na Matajúrju* (v narečju: *na Matajúre*) = na gori, *v Matajúrju* (v narečju: *u Matajúre*) = v vasi.

Têr: SP razlaga: reka. Dodati je: in vas.

Končno: vrzeli. Ob raznih *Šempeter* in *Šentpeter* bi morebiti lahko brali tudi *Špéter* (Slovenov).

Ob Štajerskem *Vidmu* bi lahko posebej navedli furlansko glavno mesto, za kate-rega se mi zdita enako nesprejemljivi obliki *Videm* in množinske *Udine*: vsa Benečija pozna samo zgodovinsko upravičeno obliko *Viden* in to bi morali rabiti ne samo Benečani, temveč vsi Slovenci. S tem bi se izognili nenaravni množinski zvezi v *Udinah* in dvoumni obliki *Videm*.

In še: če je SP tako širok, da nas uči pravih pisav, izgovarjave, itd. za sto in več krajev iz starega veka — poučuje nas tudi, da so *Báje*, gen. *Baj*, starorimsko letovišče in da je ustreznih pridevnik *bájski* — bi nas lahko tudi seznanil s pravih oblikami za nekaj krajev v Benečiji ali tik ob nji: npr. *Tarčét* in *Cénta*, da jih ne bodo več zamenjavali.

Hlócje, da ne bomo še nadalje uporabljali poitalijančeno obliko *Klódič*;

Dréka, da ne bo raba omahovala med slovensko obliko in furlansko obliko *Drénkja*; itn.

Zraven pa vsaj še *Fójda*, *Áhten*, *Néme*, *Gumín*, *Múžac*, *Tábja* ob Benečiji za Faedis, Attimis, Nimis, Gemona, Moggio Udinese, Pontebba.

Pavle Merku
Trst

O MAKEDONSKIH PREVODIH CANKARJEVEGA »HLAPCA JERNEJA«

Ne bi skušal odgovoriti na vprašanje, ali je Cankar v makedonščini toliko prevajan zaradi socialnih motivov, kakršni niso tuji makedonski preteklosti, ali zaradi živega pripovednega duha in močnega dialoga, ki sta lastna njegovim delom. Preprosto res je, da je Cankar najbolj prevajan slovenski pisatelj v Makedoniji. Do danes so namreč prevedena vsa njegova večja dela. V pričujočem sestavku bi si ogledali petoro prevodov »Hlapca Jerneja in njegove pravice«; vsi so nastali v zadnjih dvajsetih letih (1947—1967), zanima pa nas v njih predvsem način prevajanja, terminološka vskladitev in dojetje Cankarjevega pripovednega duha. Prevajalci so bili Ilija Milčin (tri izdaje: 1947, 1960, 1964 — vse izšle v Skopju), Dimitar Guguševski (1966) ter Čedo Cvetković in Goce Stefanovski (1967); posamični odlomki so po večkrat izšli tudi v različnih šolskih berilih oz. priročnikih za osnovne in srednje šole: tako lahko 12. poglavje najdemo v berilu za 7.

razred K. Toševa in Gj. Miloševa (1964), ali pa v slovnici za 8. razred (1964), kjer skuša s hkratnim natisom slovenske in makedonske verzije avtor Krume Kepeski učencem osnovne šole na zanimiv način približati slovenski jezik oz. njegove osnove. (Prvi prevod »Hlapca Jerneja« je v Makedoniji nastal torej samo leto dni po prvem povojnem srbohrvaškem prevodu Djuze Radovića, medtem ko je bil v bolgarščino »Hlapec Jernej« preveden šele leta 1958).

V zvezi s temo je treba kar na začetku ugotoviti, da poznavanje slovenščine med makedonskimi prevajalci ni posebno zadovoljivo; niti danes, se pravi 25 let po osvoboditvi, še ni makedonsko-slovenskega in slovensko-makedonskega slovarja, tako da morajo prevajalci pogosto iskati pomoči posredno: preko srbohrvaških tekstov, to pa se odločilno pozna na prevodih.